» इन्टरनेट पहूँच भएको स्थानमा डाउनलोड गर्न सकिने गरी वेबमा आधारित अनलाईन सिकाइ व्यवस्थापन प्रणाली (MOODLE) मार्फत प्रत्येक बिषयको उद्देश्य, सिकाइ उपलब्धिहरू तथा सिकाइका कार्यहरू उल्लेखित पाठ्यक्रम, पाठ्यवस्तु ,पठन स्रोत तथा सामग्रीहरू, अनलाईन मेन्टर मार्फत टिप्पणी र पृष्ठपोषण उपलब्ध हुने गरी गृहकार्य, परीयोजना कार्य, समूह कार्य, प्रतक्ष्य तथा अप्रतक्ष्य अन्तर्क्रिया, सहभागिता र साझेदारीता गर्न सकिने गरी विद्युतीय सिकाइ वातावरणको व्यवस्था र विद्यार्थी केन्द्रित सिकाइ प्रणाली मार्फत सिकाइ व्यवस्थापन गरिएको छ ।

» प्रत्येक विषयको हप्तामा १ दिन बेलुका ६:३० बाट ३ घण्टाको अनलाइन शिक्षण, प्रशिक्षण, विद्यार्थी सहयोग तथा परामर्श कक्षा सञ्चालन गरिएको छ। प्रत्येक्ष कक्षामा सँलग्न हुन नसकेका विद्यार्थीहरूका लागि डिजिटल अभिलेखमा सँरक्षित प्रत्यक्ष कक्षामा भएका कार्यहरू विद्यार्थीले सिकाइ प्रणाली मार्फत प्राप्त गर्न सक्नेछन् ।

» प्रत्येक शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूले गरेको सिकाइ व्यवस्थापन प्रणाली उपयोगको अवस्थाको अभिलेखिकरणको व्यवस्था गरी यसैलाई विद्यार्थीहरूको मूल्याङ्कनको आधार तथा समग्र सिकाइ प्रकृयाको अनुगमन तथा सुझावको आधार पनि वनाईएको छ ।

८. मूल्याङ्कन विधि (Evaluation)

आन्तरिक मूल्याङ्कन (४० प्रतिशत): आन्तरिक मूल्याङ्कनको भारको ६० प्रतिशत अङ्क सम्बन्धित शिक्षकले शिक्षण सिकाइको क्रममा गर्ने मूल्याङ्कनका आधारमा अङ्क प्रदान गर्नेछ । Mid-Term Exam, इकाइ परीक्षा, परियोजना कार्य, अनुसन्धान कार्य र तोकिएका विभिन्न कार्यहरूका आधारमा सम्बन्धित विषय शिक्षकले आन्तरिक मूल्याङ्कनको अङ्क प्रदान गर्ने व्यवस्था रहेको छ । विभिन्न विषयहरूमा गरिने आन्तरिक मूल्याङ्कनको अङ्क विभाजन सम्बन्धित पाठ्यक्रममा व्यवस्था भए अनुरूप सम्बन्धित सङ्काय परीक्षा समितिले गर्नेछ र यसको जानकारी विद्यार्थीहरूलाई हुनेछ ।

वाह्य मूल्याङ्कन (६० प्रतिशत) : वाह्य परीक्षा तोकिएको परीक्षा केन्द्रमा परिक्षार्थीहरू स्वयम् उपस्थित भई परीक्षा दिनुपर्नेछ जसमा छोटो उत्तर लेख्ने प्रश्न ४० प्रतिशत र लामो उत्तर लेख्ने प्रश्न ६० प्रतिशत हुनेछ। यस अतिरिक्त विषय तथा कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित पाठ्यक्रमले तोके वमोजिमका प्रयोगात्मक तथा स्थलगत अध्ययन कार्यहरूको मूल्याङ्कनको अंश पनि वाह्य मूल्याङ्कनमा पर्ने छ । विश्वविद्यालयले विद्यार्थी मूल्याङ्कनका लागि अक्षराङ्कन प्रणाली अवलम्बन गरेको छ । मूल्याङ्कन सम्बन्धी व्यवस्थामा आवश्यकता र औचित्य अनुसार निरन्तर परिमार्जन हुन सक्नेछ। नेपाल खुला विश्वविद्यालयको शैक्षिक कार्यक्रमका सन्दर्भमा मुल रूपमा स्नातकोत्तर तह र अनुसन्धान तहका कार्यक्रमहरूमा केन्द्रमा उपस्थित भई लेखेर दिइने परीक्षा र परियोजना कार्यमा आधारित मूल्याङ्कनको प्रभावकारिताको अध्ययन भैरहेको छ। यसका आधारमा मूल्याङ्कन प्रणालीमा केही हेरफेर हुन सक्नेछ।

९. विद्यार्थी सहयोग (Student Support)

अनलाइन भर्ना आवेदन फारम आव्हान, अनलाइन भर्ना र कोर्ष दर्ता तथा सोको जानकारी, NOIU Mobile App. मार्फत सिकाइ सामग्री प्रशारण, Remote Desktop Support, e-Library, e-Resources for Self Learning/Download, Online परीक्षाफल तथा महत्त्वपूर्ण सूचना सम्प्रेषण, Bulk SMS, अनलाई शोध प्रस्ताव प्रतिरक्षा प्रस्तुती तथा अन्तर्वाता, प्राविधिक सहयोग, परामर्श, सिकाइ निर्देशन, कन्फरेन्सिङ्ग, व्यक्तिगत अनलाईन सिकाइ सहयोग (Individual Online Tutoring & Mentoring) अहिले सञ्चालित छन् र यसलाई थप प्रभावकारी बनाउने तथा रोजगारीका लागि पनि परामर्श तथा समन्वय सेवा स्थापना गरिनेछ ।

१०. सिकाइ साधन सुविधा (Learning Facilities)

इ-पुस्तकालय, सिकाइ व्यवस्थापन प्रणाली (LMS), प्रत्यक्ष कक्षा प्रसारण, समय अन्तरालमा आवश्यक अभिमूखिकरण र निर्देशन विद्युतीय प्रणालीको सिकाइ सामग्री। यी साधन सुविधा विद्यार्थीहरूले आफू बसेको स्थानमा प्राप्त गर्न सक्नेछन् तर इन्टरनेटको सुविधा भने विद्यार्थीसँग उपलब्ध हुनु अनिवार्य छ।

११. छात्रवृत्ति (Scholarship)

नेपाल खुला विश्वविद्यालय, छात्रवृत्ति वितरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५ वमोजिम प्रत्येक तह र सेमेष्टरमा कूल विद्यार्थी भर्ना सँख्याको १० प्रतिशत विद्यार्थीलाई जेहेन्दार र गरीव तथा समावेसी छात्रवृत्तिका रूपमा शिक्षण शुल्क छुटको व्यवस्था गरिएको छ । जसमध्ये तल्ला तहको शैक्षिक योग्यता र प्रवेश परीक्षा/अन्तरवार्तामा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको योगको आधारमा कूल कोटाको ४०% कोटा जेहेन्दार छात्रवृत्तिको लागि छुट्र्याईएको छ भने बाँकी ६०% छात्रवृत्ति कोटा गरिब तथा समावेसी समूहलाई छुट्र्याइएको छ । यस्तो छात्रवृत्ति महिला, आर्थिक रूपमा विपन्न र आदिवासी/जनजाती/मधेसी/दलित/अपाङ्ग/गरीव एकल महिला/पिछडिएको क्षेत्रका समूहका लागि तोकिए वमोजिम शैक्षिक योग्यता समेतलाई आधार मानी उपलब्ध गराइन्छ ।

१२. शुल्क संरचना (Fee Structure)

नेपाल खुला विश्वविद्यालयले माथिल्ला तहहरूमा लागत आपूरण र तल्ला तहहरूमा सहुलियत दरको शिक्षण शुल्क नीति अवलम्बन गरेको छ । विश्वविद्यालयमा विद्यार्थी भर्ना भईसकेपछि विश्वविद्यालयले तोकेको समयमा विश्वविद्यालय नाम दर्त्ता शुल्क भुक्तान गरी नाम दर्ता फारम भर्नुपर्नेछ । भर्ना हुँदाका बखत प्रवेश शुल्क, पुस्तकालय शुल्क तथा प्रयोगशाला/स्थलगत अध्ययन/अभ्यास शिक्षण शुल्क जुन सेमेष्टरमा सो कार्य गर्नु पर्ने हो सोही सेमेष्टरमा सो शुल्क सहित ६०% शिक्षण शुल्क बुझाई बाँकी रहेको ४० प्रतिशत शिक्षण शुल्क र परीक्षा शुल्क वापतको रकम परीक्षा फारम भर्ने समयमा दोस्रो किस्तामा बुझाउनु पर्नेछ । दोश्रो, चौथो, छैटौं र आठौं सेमेष्टरमा भर्ना हुँदाका बखत सो सेमेष्टरको कूल शिक्षण शुल्कको ६० % रकम प्रथम किस्ताका रूपमा बुझाउनुपर्ने छ भने बाँकी ४०% शिक्षण शुल्क र परीक्षा आवेदन शुल्क सहित परीक्षा आवेदन फारम भर्ने समयमा दोश्रो किस्ताको रूपमा बुझाउनु पर्नेछ। तेस्रो, पाँचौं र सातौं सेमेष्टरका विद्यार्थीहरूले भर्ना हुँदाको बखत सो सेमेष्टरको कूल शिक्षण शुल्कको ६०% रकम र पुस्तकालय शुल्क वापतको रकम प्रथम किस्ताका रूपमा बुझाउनुपर्नेछ भने बाँकी शिक्षण शुल्क ४०% र परीक्षा शुल्क वापतको रकम दोश्रो किस्ताका रूपमा बुझाउनुपर्ने छ। विश्वविद्यालयमा जम्मा गर्नुपर्ने रकम नेपाल खुला विश्वविद्यालयको नाममा ग्लोबल आईएमई बैंक लि., कीर्तिपुर शाखामा रहेको आम्दानी खाता चल्ती हिसाव नं.०५०१०१००००५०२ मा जम्मा गरेको हुनुपर्ने छ। विश्वविद्यालयमा हाल सञ्चालन भएका कार्यक्रमहरूको शुल्क संरचना तपसिल बमोजिम रहेको छ।

तपसिल

	सङ्काय	तह	विषय	कोर्षको कुल क्रेडिट भार संख्या	भर्ना आवेदन शुल्क	प्रवेश शुल्क	प्रयोगशाला शुल्क/ स्थलगत अध्ययन/अभ्यास शिक्षण शुल्क प्रति सेमेष्टर	पुस्तकालय शुल्क प्रति वर्ष	नाम दर्ता शुल्क	सत्रान्त परीक्षा शुल्क/ सेमेष्टर	शिक्षण शुल्क कुल/प्रति क्रेडिट	प्रथम सेमेष्टरमाभर्ना हुँदा बुझाउनु पर्ने रकम
१	सामाजिक शास्त्र तथा शिक्षा	एम.फिल.	MPhil in Education (English Education, Nepali Education, Education Studies, Mathematics Education & Health Education)	३०	१०००	२०००		१५००	३०००	३०००	१००८००/ ३३६०	२७,६९२*#
२	सामाजिक शास्त्र तथा शिक्षा	एम.फिल.	MPhil in Social Science (Economics, Political Science & Sociology) 1.5 Years	३०	१०००	२०००		१५००	३०००	३०००	१००८००/ ३३६०	२७,६९२#
३	सामाजिक शास्त्र तथा शिक्षा	एम.फिल.	MPhil in Social Science (English, Sociology / Anthropology) 2 Years	३०	१०००	२०००		१५००	३०००	३०००	१००८००/ ३३६०	२३,६६०#
४	सामाजिक शास्त्र तथा शिक्षा	स्नातकोत्तर	Masters Degree in Media and Communication Studies	६०	१०००	२०००	२५००	१५००	२५००	३०००	७२०००/ १२००	१६,८००#
५	सामाजिक शास्त्र तथा शिक्षा	पिजी डिप्लोमा	Distance and eLearning	३०	१०००	१०००		१०००	२०००	२०००	२०४००/ ६८०	८,१२०#
६	सामाजिक शास्त्र तथा शिक्षा	स्नातक	One Year B.Ed.	३०	१०००	२०००	५०००	१५००	२०००	२०००	३००००/ १०००	१२,५००#
७	सामाजिक शास्त्र तथा शिक्षा	डिप्लोमा	Diploma in Library and information Management	३०	५००	१०००		१०००	१०००	१०००	२०४००/ ६८०	८,१२०#
८	विज्ञान, स्वास्थ्य तथा प्रविधि	एम.फिल.	MPhil in ICT	३९	१०००	२०००		१५००	३०००	३०००	१६३८००/ ४२००	४१,३००#
९	विज्ञान, स्वास्थ्य तथा प्रविधि	स्नातकोत्तर	Masters in e-Governance	६३	१०००	२०००		१५००	२५००	२५००	१२६०००/ २०००	२१,५००#
१०	विज्ञान, स्वास्थ्य तथा प्रविधि	स्नातकोत्तर	Masters in Geo-informatics	६३	१०००	२०००		१५००	२५००	२५००	१८९०००/ ३०००	३०,५००#
११	विज्ञान, स्वास्थ्य तथा प्रविधि	स्नातकोत्तर	Masters Degree in Natural Resource and Development	६३	१०००	२०००	२५००	१५००	२५००	३०००	१५७५००/ २५००	२८,५००#
१२	विज्ञान, स्वास्थ्य तथा प्रविधि	स्नातकोत्तर	Masters of Science in Environmental and Occupational Health (EOH)	६३	१०००	२०००	२५००	१५००	२५००	३०००	२५२०००/ ४०००	४२,०००#
१३	व्यवस्थापन तथा कानून	स्नातकोत्तर	MBA (Masters of Business Administration	६०	१२००	२०००		१५००	२५००	-	२४००००**/ ४०००	४०,७००
१४	व्यवस्थापन तथा कानून	स्नातकोत्तर	MSDMG (MS in Development Management and Governance	६०	१२००	२०००		१५००	२५००	-	२४००००**/ ४०००	४०,७००
१५	व्यवस्थापन तथा कानून	स्नातक	L.L.B. (Bachelor of Law)	९०	१०००	२०००		१५००	१५००	३०००	१०८००० ३ वर्ष	२८,१००**
१६	व्यवस्थापन तथा कानून	स्नातक	BBS (Bachelor of Business Sciences + Honours)	१२०	३००	२०००		१५००	१५००	१५००	१५००० प्रति वर्ष	१२,५००

नाम दर्ता र सत्रान्त परीक्षा शुल्क समावेश नभएको ।

* Fundamentals of Education पत्र थप अध्ययन गर्नु पर्नेले कूल शिक्षण शुल्कमा थप रु.१०,०८०|- र भर्ना हुँदाका बखत थप रू.६,०४८|- बुझाउनु पर्नेछ ।

** सत्रान्त परीक्षा शुल्क समेत समावेश गरिएको ।

● अभ्यास शिक्षण शुल्क/प्रयोगशाला शुल्क/स्थलगत अध्ययन शुल्क जुन सेमेष्टरमा सो कार्य गर्नुपर्ने हुन्छ सोही सेमेष्टरमा भुक्तान गर्नुपर्ने हुन्छ ।

नेपाल खुला विश्वविद्यालय सभाको तेस्रो बैठक - २०७६ असार

नेपाल खुला विश्वविद्यालय

NEPAL OPEN UNIVERSITY

मानभवन, ललितपुर, नेपाल

नेपाल खुला विश्वविद्यालय स्था: २०७३

कार्यक्रम परिचय

२०७६/०७७

वि.सं. २०७४ हिउँदे सत्र प्रथम अभिमूखीकरण कार्यक्रम तथा सम्पर्क कक्षा

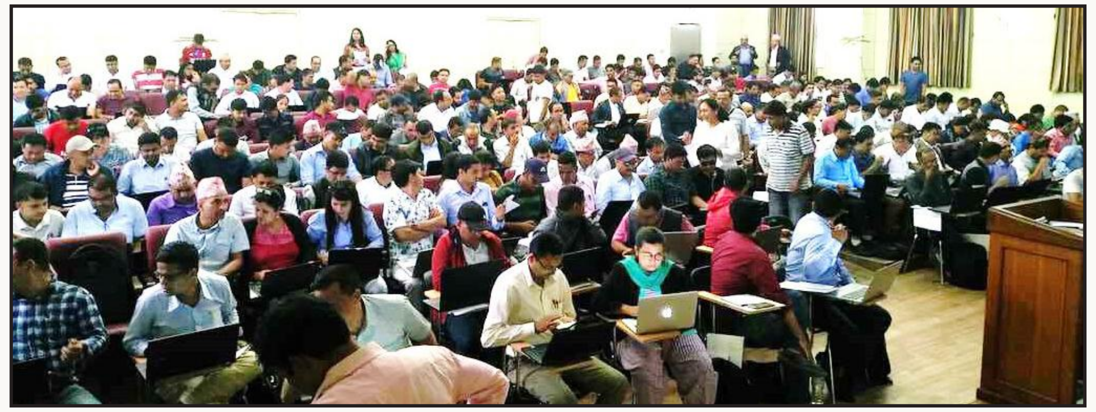

वि.सं. २०७५ हिउँदे सत्र प्रथम अभिमूखीकरण कार्यक्रम तथा सम्पर्क कक्षा

वि.सं. २०७६ वर्षे सत्र अभिमूखीकरण कार्यक्रम तथा सम्पर्क कक्षा

सम्पर्क फोन नं.: ०१-५००८०४७ (केन्द्रीय कार्यालय), पोष्ट बक्स नं.: २९६
०१-५००८०४८ (व्यवस्थापन तथा कानून सङ्काय), ०१-५५२४१०८ (सामाजिक शास्त्र तथा शिक्षा सङ्काय)
०१-५५२४३०९ (विज्ञान, स्वास्थ्य तथा प्रविधि सङ्काय)
ईमेल: info@nou.edu.np, वेवसाईट: www.nou.edu.np,

नेपाल खुला विश्वविद्यालय

१.परिचय (Introduction)

नेपालमा उच्च शिक्षा प्रदायक संस्थाको रूपमा खुला विश्वविद्यालय स्थापना गरी उच्चशिक्षाको पहुँच उपलब्ध गराउने योजना छैटौं योजनाकालदेखि नै परिकल्पना गरिए तापनि व्यवस्थापिका संसदबाट नेपाल खुला विश्वविद्यालय ऐन, २०७३ पारित भएपछि मात्र नेपाल खुला विश्वविद्यालय स्थापना भएको हो । खुला शिक्षा प्रणालीका नवीनतम शिक्षण विधि तथा प्रविधिको माध्यमबाट विभिन्न विषयमा उच्चस्तरीय अध्ययन, अध्यापन तथा अनुसन्धानको व्यवस्था गरी उच्चशिक्षामा सर्वसाधारणको सहज पहुँच पुऱ्याई ज्ञान, सीप, प्रविधियुक्त जनशक्ति उत्पादन गर्नका लागि सरकारी स्तरमा नेपाल खुला विश्वविद्यालय स्थापना भएको हो । वि.सं २०७४ जेष्ठ ३० गतेदेखि यो विश्वविद्यालय सञ्चालनमा छ । विश्वविद्यालयले प्राज्ञिक, अनुसन्धानमूलक तथा पेशागत विकास सम्बन्धी २२ वटा विभिन्न तह र विषयका शैक्षिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिरहेको छ । सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको शिक्षा क्षेत्रमा भएको अन्वेषणबाट विकसित प्रविधिको अधिकतम उपयोग र समावेशी शिक्षा मार्फत ज्ञानमा आधारित समाज निर्माणका लागि निरन्तर प्रयत्न गर्नु विश्वविद्यालयको मुख्य लक्ष्य हो । विश्वविद्यालयले प्राज्ञिक उत्कृष्टता र समावेशी नीति अनुसार दुबै किसिमका विद्यार्थीहरूका लागि प्रतिस्पर्धात्मक छनौट प्रकृयाबाट छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरी समावेशिता र प्राज्ञिक उत्कृष्ठता दुवैलाई उचित संयोजन गरिरहेको छ । विश्वविद्यालयले शैक्षिक कार्यक्रमहरूमा गुणस्तरीय शिक्षण, खोज, अनुसन्धान र समालोचनात्मक चिन्तन पद्धतिको प्रयोग सहित उत्पादित जनशक्तिमा प्राज्ञिक तथा पेशागत दक्षताको सुनिश्चित गर्ने रणनीति लिएको छ र सोहि अनुसार शैक्षिक कार्यक्रमहरूको संरचना गरिएको छ । नेपालमा खुला तथा दूर सिकाइको माध्ययमवाट उच्चशिक्षा प्रदान गर्ने पहिलो सार्वजनिक विश्वविद्यालय भएकोले नेपालमा खुला तथा दूर शिक्षा प्रणालीका मानक स्थापना गर्ने, विज्ञहरू उत्पादन गर्ने तथा पूर्वाधारको विकास गर्दै राष्ट्रिय स्रोत केन्द्रका रूपमा स्थापित हुने लक्ष्यका साथ कार्य भईरहेका छन् । विश्वविद्यालयले अन्तर्राष्ट्रिय शैक्षिक, अनुसन्धानात्मक तथा अन्वेषण संस्थाहरूएवम् सहकार्य गरी केहि शिक्षा विकासका परियोजनाहरू पनि सञ्चालनमा आइसकेका छन् । यसै वर्ष देखि नेपाल सरकार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय अन्तर्गत शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्रएवम्को सहकार्यमा विश्वविद्यालयले एक वर्षे शिक्षक शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याएको छ साथै अन्य स्वदेशी तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूएवम्को सहकार्यमा विभिन्न अनुसन्धान, कार्यशाला, सेमिनार जस्ता कार्यहरू पनि सञ्चालित छन् ।

विश्वविद्यालयलको केन्द्रमा केन्द्रीय तहका प्राज्ञिक तथा प्रशासनिक कार्यालयहरू र प्रदेश स्तरमा अध्ययन केन्द्रहरू छन् । विश्वविद्यालयले अनलाईन र प्रत्यक्ष कक्षाको मिश्रित प्रणालीवाट सिकाइ सहजिकरण गर्ने हुंदा केन्द्रमा रहेका प्राध्यापकहरूवाट शिक्षण सिकाइ कार्य सञ्चालित छन् । प्रदेशहरूमा रहेका प्रादेशिक अध्ययन केन्द्रहरू मार्फत प्रत्यक्ष कक्षाहरू, सेमिनार, परीक्षा लगायतका कार्यहरू सञ्चालित छन् । सबै केन्द्रहरूवीच समर्पित आपसी सम्पर्क सञ्जाल निर्माण गरी दुईतर्फी भिडियो कन्फरेन्सिङ्ग मार्फत अन्तर्क्रियात्मक विद्युतीकृत विषयवस्तुहरू लेनदेन सम्भव बनाईएको छ र यसलाई अझै सुदृढ बनाईदै छ । विश्वविद्यालयको आफ्नै सर्भर र डाटा भण्डारण केन्द्र निर्माण भैसकेको छ । हालका लागि Moodle लाई विश्वविद्यालयको आधिकारिक सिकाइ व्यवस्थापन प्रणालीको रूपमा लिइएको छ र यस मार्फत सिकाइ सामग्री प्रशारण, Online Mentoring / Tutoring बाट विद्यार्थी सहयोग तथा परामर्श, विद्यार्थी र शिक्षकवीच अन्तर्क्रिया हुन्छन् । विश्वविद्यालयले मिश्रित सिकाइ (Blended Learning) को ढाँचामा शैक्षिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न अन्तर्क्रियात्मक बहुसञ्चार र अनलाईन सिकाइमा जोड दिएको छ ।

पेशागत संलग्नता, आर्थिक विपन्नता, भौगोलिक विकटता, पारिवारिक संलग्नता तथा अन्य कारणले परम्परागत उच्च शिक्षा प्रणालीमा नसमेटिएका र अध्ययनलाई बिचमै छोडी रोजगारका लागि विदेशिन बाध्य युवा तथा शिक्षाको अवसरबाट बञ्चित अथवा शिक्षा आर्जनका नयाँ उपायको आवश्यकता बोकेका जनसमुदाय विश्वविद्यालयको लक्षित समूह हुन् । यी समूहलाई आफ्नै अनुकूलको समय, स्थान, क्षमता र गतिमा प्राकृतिक रूपमा र प्रविधिको संयोजनमा स्वअध्ययन र स्वअभ्यासबाट सिक्ने परिवेशको सिर्जना विश्वविद्यालयले गरेको छ । मूलतः विश्वविद्यालयको सेवाग्राही समूह परम्परागत विश्वविद्यालयमा अवसर प्राप्त गर्न नसकेका र विशेषत सीमान्तीकृत समूह हुन् र यी समूहलाई उच्चशिक्षा प्राप्त गर्ने अवसर विश्वविद्यालयले सीमित रूपमा भएपनि प्रदान गरिरहेको छ । स्रोतसाधनको सीमितताका कारण विश्वविद्यालयले ठूलो संख्यामा विद्यार्थीहरू अध्यापन गराउन सकेको छैन । सबैका लागि पहुँच दिन शैक्षिक कार्यक्रमको विविधिकरण अर्को मुख्य पाटो हो । यसर्थ विश्वविद्यालयले साधारण तथा प्राविधिक व्यवसायिक दुवै किसिमका शैक्षिक कार्यक्रमहरूको शुरुवात गरेको छ र यसलाई अरु विस्तार गर्दै लैजाने रणनीति लिएको छ । विश्वविद्यालयले कृषि, उद्योग, व्यापार एवम् स्वास्थ्य लगायत अन्य विषय क्षेत्रएवम् सम्बन्धित सीपयुक्त, पेशागत र प्राविधिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी जीवनपर्यन्त शिक्षाको अवसर उपलव्ध गराउनुका साथै ज्ञानको अद्यावधिकता र पुनर्सीप प्रदान गर्ने कार्यक्रमहरू तयार गरिरहेको छ । विश्वविद्यालयले ज्ञानको साझा र सहज उपभोगका लागि विस्तारै केही कोर्षहरू सबैका लागि खुला गर्ने लक्ष्य राखेको छ र अहिले पनि OERu को सदस्यता लिई यस मार्फत प्रसस्त कोर्षहरू अध्ययन गर्न सकिने व्यवस्था छ । ज्ञान र सूचनाहरू विद्युतीकृत साङ्खिकिकृत (Digitaized) गरेर सहज रूपले संश्लेषित केन्द्रियता मार्फत सहज, असीमित र अविरल प्रवाहित हुने व्यवस्था मिलाउने प्रयासमा विश्वविद्यालय छ । विद्यार्थीहरूको सिकाइ सहयोगका लागि इ-पुस्तकालय, प्रत्येक विद्यार्थीका लागि सहयोगी ट्यूटर, विद्युतीय सिकाइ व्यवस्थापन प्रणाली, भिडियो कन्फरेन्सिङ्ग, विद्यार्थी सिकाइ समूह लगायतका सिकाइ व्यवस्थापनका कार्य विश्वविद्यालयले गरिरहेको छ । नेपालको सन्दर्भमा इ-पुस्तकालयको अभ्यास नौलो अभ्यास पनि हो र स्रोतसाधनको व्यवस्था गर्न सकेको खण्डमा विश्वविद्यालयले सबैका लागि इ-पुस्तकालय उपलब्ध गराउने प्रयास पनि गरिने छ ।

२. दूरदृष्टि (Vision)

खुला तथा दूर सिकाइको माध्यमबाट तुलनात्मक रूपले सर्वसुलभ रूपमा गुणस्तरीय उच्चशिक्षा प्रदान गर्ने एक नेतृत्वदायी विश्वविद्यालयको रूपमा नेपाल खुला विश्वविद्यालयलाई विकास गर्ने ।

३. मूल लक्ष्य (Mission)

खुला तथा दूर सिकाइका नवीनतम र प्रभावकारी आधुनिक प्रविधिको उपयोग गरी बजारको आवश्यकता अनुरूप विभिन्न विधामा योग्य, दक्ष, सहअस्तित्व र राष्ट्रप्रेमको भावना र चेतना भएका, कार्यशैलीमा ती गुणहरूको निरन्तर प्रतिविम्वन गरी समाज विकासमा सदैव सहयोगी सकारात्मक चिन्तन सहित कार्य गर्ने नागरिक उत्पादनमा सहयोग पुग्ने गरी उच्चशिक्षाको अवसर र पहुँच सबै क्षेत्र,तह र वर्गका जनतामा पुऱ्याउने ।

४. उद्देश्यहरू (Objectives)

१. परम्परागत उच्च शिक्षा प्रणालीमा समाहित भई उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने अवसरबाट वञ्चित समूहलाई उच्च शक्षा अध्ययनको अवसर उनीहरूको पायक पर्ने स्थान, समय र सिकाइको गतिमा उपलब्ध गराउने,
२. विभिन्न विधामा ज्ञान, सीप र दक्षताले परिपक्व, दिगो विकासका लागि तयार, सचेत तथा सहअस्तित्वको भावनायुक्त नागरिकहरूको उत्पादनमा आधुनिक सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी विद्यार्थी केन्द्रित तथा अनुसन्धानमा आधारित शिक्षण सिकाइ विधिबाट अध्ययनको अवसर उपलब्ध गराउने,
३. अध्ययन अध्यापनका लागि आवश्यक इ-पुस्तकालय, प्रयोगशाला तथा अध्ययन क्षेत्रहरूको स्थापना गर्ने,
४. उच्च अध्ययन एवम् सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ/संस्थाहरू एवम् सम्बन्ध विस्तार गरी गुणस्तरीय तथा समय सापेक्ष शिक्षा प्रदान गर्ने,
५. सफल जीवनका लागि सीपयुक्त नागरिक बन्न पाउने मौलिक हकको कार्यान्वयनमा जीवनपर्यन्त शिक्षाको विकास र विस्तार गरी राज्यलाई सहयोग गर्ने,
६. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ/संस्थाहरू, उद्योग, व्यवसाय कारखानाहरू एवम्को सहकार्यका आधारमा विद्यार्थीहरूका लागि कार्यमूलक र वास्तविक कार्यजीवनको अनुभवमा आधारित ज्ञान तथा सीप सिक्ने अवसर सिर्जना गर्न यी संस्थाहरूसँग संस्थागत सम्बन्धको विकास गरी सहकार्यमा काम गर्ने वातावरण श्रृजना गर्ने र
७. खुला शिक्षाको अवधारणा अनुसार उच्च शिक्षामा खुला प्रवेशको रणनीति अख्तियार गर्दै ठूलो समूहलाई उच्च शिक्षाको अवसर प्रदान गर्ने ।

५. विश्वविद्यालयमा सञ्चालित कार्यक्रमहरू

नेपाल खुला विश्वविद्यालयमा तीन वटा सङ्कायहरू क्रमशः व्यवस्थापन तथा कानून सङ्काय, सामाजिक शास्त्र तथा शिक्षा सङ्काय र विज्ञान, स्वास्थ्य तथा प्रविधि सङ्काय अन्तर्गत प्रमाणपत्र, डिप्लोमा, स्नातक, पोस्टग्रेजुएट डिप्लोमा, स्नातकोत्तर, एम.फिल. तहका विभिन्न शैक्षिक, प्राज्ञिक, अनुसन्धानमूलक र पेशागत विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन भइरहेका छन् । विश्वविद्यालयले बर्षे सत्र र हिउँदे सत्र गरी वर्षमा २ पटक विद्यार्थी भर्ना गरिरहेको छ । सबै सङ्कायहरूमा कूल १२०४ विद्यार्थी अध्ययनरत छन् । विश्वविद्यालयबाट डिप्लोमा तहमा पुस्तकालय र सुचना व्यवस्थापन बिषयमा तथा पोष्ट ग्रेजुएट तहमा डिस्टेन्स एण्ड इ-लर्निङ्ग विषयमा एक/एक समूह विद्यार्थी उत्तीर्ण भइसकेका छन् । विश्वविद्यालयका विभिन्न सङ्काय अन्तर्गत सञ्चालित कार्यक्रमको जानकारी तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सि.नं.	सङ्काय	संचालित कार्यक्रमहरू	क्रेडिट	माध्यम	न्यूनतम योग्यता	कोर्ष अवधि
१	सामाजिक शास्त्र तथा शिक्षा	MPhil in Education (Nepali Education, English Education, Education Studies, Mathematics Education, Health Education)	३०	अंग्रेजी /नेपाली	Master of Education or Master Equivalent with minimum Second Div. or CGPA 2.7 in Scale of 4 (Students with non-education background have to take of a 3 Credits of additional course	१.५ वर्ष (३ सेमेष्टर)
		MPhil in Social Sciences (Economics, Political Science & Sociology)	३०	अंग्रेजी	Master in related subject or Equivalent with minimum Second Div. or CGPA 2.7 in Scale of 4	१.५ वर्ष (३ सेमेष्टर)
		MPhil in Social Sciences (English and Sociology/Anthropology)	३०	अंग्रेजी	Master in related subject or Equivalent with minimum Second Div. or CGPA 2.7 in Scale of 4	२ वर्ष (४ सेमेष्टर)
		Masters Degree in Media and Communication Studies	६०	अंग्रेजी	Bachelor's degree in any Discipline with minimum Second Div. or CGPA 2.7 in Scale of 4	२ वर्ष (४ सेमेष्टर)
		PG Diploma in Distance & e-Learning	३०	अंग्रेजी	Master in any discipline	१ वर्ष (२ सेमेष्टर)
		One Year B.Ed.	३०	अंग्रेजी	Bachelor's degree in Related Courses	१ वर्ष (२ सेमेष्टर)
		Diploma in Library and Information Management	३०	अंग्रेजी /नेपाली	Grade XII or Equivalent	१ वर्ष (२ सेमेष्टर)
२	विज्ञान, स्वास्थ्य तथा प्रविधि	MPhil in ICT	३९	अंग्रेजी	Master in Information Technology (IT) or Information and communication technology (ICT or Computer Application or equivalent with Minimum Second Davison or 2.7 CGPA in scale of 4	१.५ वर्ष (३ सेमेष्टर)
		Master in e-Governance	६३	अंग्रेजी	Bachelor's degree in IT or Equivalent Bachelor Degree in any discipline with 2 years working experience on e-governance or IT or corporate governance	२ वर्ष (४ सेमेष्टर)
		Master in Geo-informatics	६३	अंग्रेजी	Bachelor's degree in any discipline with minimum 2nd Division or 2.4 CGPA	२ वर्ष (४ सेमेष्टर)
		Master Degree in Natural Resource and Development	६३	अंग्रेजी	3 Years Bachelor Degree in Natural Science / Engineering or Bachelor Degree in any discipline with 1 year diploma on natural resource and development or Bachelor Degree in any discipline with 5 year working experience in related field with; minimum 2nd Division or 2.4 CGPA in scale of 4	२ वर्ष (४ सेमेष्टर)
		Masters of Science in Environmental and Occupational Health (EOH)	६३	अंग्रेजी	3 Years Bachelor Degree in Natural Science / Engineering / Health Science / Medicine / Nursing / 3 Years Bachelor Degree in any discipline with 5 year working experience in Environmental Health or Occupational Health; minimum 2nd Division or 2.4 CGPA in scale of 4	२ वर्ष (४ सेमेष्टर)
३	व्यवस्थापन तथा कानून	Master of Business Administration (MBA) with PGD	६०	अंग्रेजी	3 Years Bachelor Degree in any discipline or Equivalent with minimum 2nd Division or 2.7 in scale of 4	२ वर्ष (४ सेमेष्टर)
		Master of Science in Development Management & Governance (MSDMG) with PGD	६०	अंग्रेजी	3 Years Bachelor Degree in any discipline or Equivalent	२ वर्ष (४ सेमेष्टर)
		Bachelor of Laws (LL.B)	४५	अंग्रेजी /नेपाली	3 Years Bachelor Degree in any discipline	३ वर्ष
		Bachelor of Business Science (BBS)	९० + ३०	अंग्रेजी /नेपाली	Grade XII or Equivalent	३ वर्ष + १ वर्ष

नोटः कुनै पनि कार्यक्रममा अध्ययन गर्नका लागि कम्प्युटर सम्बन्धी आधारभूत ज्ञान तथा सीप हुनुपर्नेछ ।

विश्वविद्यालयले विभिन्न सङ्काय अन्तर्गत पेशागत डिप्लोमा, स्नातक, स्नातकोत्तर, एम.फिल. र विद्यावारिधि तहका कार्यक्रमहरू विकास गरिरहेको छ । व्यवस्थापन तथा कानून सङ्काय अन्तर्गत Course Based PhD, MPhil Leading to PhD, MPhil लगायतका कोर्षको तयारी अन्तिम चरणमा पुगेकोले आगामी शैक्षिक सत्रबाट सञ्चालनमा ल्याइनेछ र अन्य विषयहरूको तयारीका क्रममा भएकाले केहि नयाँ कार्यक्रमहरू आगामी शैक्षिक सत्रमा सञ्चालनमा आउनेछन ।

६. कोर्ष प्याकेज (Course Package)

विद्यार्थीहरूका लागि कोर्ष पूरा गर्न लचकता प्रदान गर्ने गरी कोर्षहरूलाई दुई किसिमले दर्ता गर्ने अवसरको व्यवस्था विश्वविद्यालयले नीतिगत रूपमा गरेको छ । यस अनुसार विद्यार्थीहरूलाई स्वतन्त्र रूपमा कोर्ष दर्ता गरी अध्ययन गर्ने वा सम्बन्धित डीन कार्यालयले विद्यार्थीको अध्ययनलाई सहजता प्रदान गर्ने गरी समयलाई विस्तार गरी कार्यक्रमहरू तयार गर्न सक्नेछन् । यसो गर्दा कुनै तह पार गर्नका लागि तोकिएको अवधिभन्दा बढी गर्न पाइने छैन र कम्तिमा ३ क्रेडिटका २ वटा कोर्षहरू प्रत्येक सेमेष्टरमा दर्ता गर्नुपर्नेछ ।

७. शिक्षण तरिका (Mode of Delivery)

विश्वविद्यालयले आफ्नै डाटा सेन्टरको स्थापना गरी सबै विद्युतीय तथ्याङ्कहरूको भण्डारण गरेको छ र ब्याकअपका लागि राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रको विद्युतीय तथ्याङ्क भण्डारणको उपयोग गरेको छ । Microsoft Company एवम्को सहकार्यमा TEAMS को उपयोग गरी इन्टरनेट मार्फत भिडियो कन्फरेन्सिङ्ग प्रणालीमा आधारित अनलाईन कक्षा निरन्तर सञ्चालनमा छन् । विश्वविद्यालयले नेपाल टेलीकम लगायतका ईन्टरनेट सेवा प्रदायक संस्थाहरूएवम्को सहकार्यमा विश्वविद्यालयलका शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूबीच हुने अनलाईन शिक्षण तथा प्रशिक्षण, विद्यार्थी सहयोग तथा परामर्शका लागि प्रयोग गर्ने ईन्टरनेट सेवा सहुलियत दरमा उपलब्ध गराउने प्रयास पनि गरिरहेको छ । दुई वर्षको सञ्चालन अनुभवले प्रत्यक्ष संवादमा आधारित शिक्षण सिकाइको आवश्यकता शिक्षक विद्यार्थी विचको मानवीय भावनात्मक सम्वन्ध विकास तथा सिकाइको प्रभावकारिताका लागि महत्त्वपूर्ण देखियो । साथै विशेष किसिमको सिकाइ सक्षमताका लागि प्रत्यक्ष कक्षा अनिवार्य नै हुन्छ । यसको व्यवस्थापन मूलतः यी तरिकावाट गरिएको छ ।

» विश्वविद्यालयमा भर्ना भएपछि काठमाडौंमा प्रविधि र कोर्ष अभिमूखीकरणका लागि ३ दिने आमनेसामने प्रत्यक्ष संवादमा आधारित सम्पर्क कक्षा सञ्चालन,

» एक सेमेष्टरमा थप २ पटक कार्यक्रम र विषयको प्रकृति अनुसार १–३ दिनका कोर्ष परामर्श तथा परीक्षा अभिमूखीकरण प्रत्यक्ष संवादमा आधारित आमने सामने सम्पर्क कक्षा सञ्चालन तथा विद्यार्थीहरूको परियोजना तथा अन्य कार्यहरूको प्रस्तुतीकरण,

» प्रयोगात्मक विषयहरूका लागि प्रयोगशाला तथा स्थलगत अध्ययनमा आधारित कक्षा

सिकाइ व्यवस्थापन प्रणालीमा आधारित र भिडियो कन्फरेन्सिङ्ग प्रणालीमा आधारित सिकाइ कार्यको व्यवस्थापन मूलतः तल उल्लिखित तरिकावाट उपलब्ध गराइएको छ ।